

מעריך חיי הילדים בגטאות

מעריך ההוראה שלפניכם עוסק בהיבטים השונים של מציאות החיים בגטאות ובדרכי ההתמודדות השונות של הילדים בגטאות עם התנאים שיצרה מציאות זו.

מעריך ההוראה כולל:

- פתיחה – דיון במליאה
- חלוקת דף העבודה: **חיי הילדים בגטאות**.
- סיכום במליאה

פתיחה – דיון במליאה:

כדי למקד את התלמידים סביב נושא המעריך ולכוון אותם אל הסוגיות העולות ממנו יעסוק הדיון בשאלות האלה:

- מהו גטו בתקופת השואה?
 - באילו תנאים חיו היהודים בגטאות?
 - מה היו, לדעתכם, הקשיים עמם נאלצו להתמודד הילדים בגטאות?
- עם סיום הדיון, מומלץ להנחות את התלמידים להתייחס במהלך עבודתם העצמית לדרכי ההתמודדות השונות של הילדים בגטאות נוכח המציאות הקשה.

חלוקת דף העבודה: חיי הילדים בגטאות

היכנסו לאתר ילדים בגטו <http://ghetto.galim.org.il/> ולחצו על כפתור לפניכם רחוב דמיוני המסמל את הגטו. תוכלו לנוע ברחוב באמצעות החצים שבצדו.

- הצוירים המוארים הם שערי כניסה למדורים העוסקים בנושאים שונים הקשורים לעולם הגטו.
- לכל אחד מהמדורים ניתן להיכנס גם באמצעות האייקון המתאים שבתחתית הרחוב.

במהלך השיעור נסייר במדורים השונים. המעבר ממדור למדור ייעשה דרך הרחוב.

1. נועו בעזרת החץ השמאלי אל דוכן העיתונים. לחצו על סרטי הזרוע התלויים בדוכן והיכנסו דרכם למדור סימון היהודים.

* מתחת לציור הרחוב מצוירים אייקונים דרכם ניתן להיכנס למדורים השונים. למדור סימון היהודים ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר והתבוננו בתצלום שלצדו: מדוע, לדעתכם, היה על היהודים לענוד את האות המזהה גם בגטו? **סימון היהודים היה גזרה משפילה שאפשרה לגרמנים להבחין בקלות ביהודים ונועדה לשים חיץ בינם לבין שאר האוכלוסייה. גם לאחר שהיהודים נכלאו בגטאות והיו מופרדים משאר האוכלוסייה בשטח הסגור של הגטו, לא נתבטלה הוראת הסימון וההקפדה עליה: אות הקלון שנאלצו היהודים לשאת גם בהיותם סגורים בגטאות נועד להשפילם ולצמצם את סיכויי הבריחה מהגטו. מכאן שהיהודים הכלואים בגטאות היו מופרדים ומובדלים משאר האוכלוסייה הן באמצעות חומה או גדר הן באמצעות סימונם.**

ב. קראו את עדויותיהן של רות מינסקי-סנדר ושל בלהה שפר (כפתור על הנייר) , בצעו את המשימות וענו על השאלות שלצדן.

2. חזרו לרחוב תורה לרחוב. נועו בעזרת החץ השמאלי עד קצה הרחוב. בקצה השמאלי של הרחוב מצוירת גדר תיל. היכנסו באמצעותה למדור סגירה ובידוד. * למדור סגירה ובידוד ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר, התבוננו בתצלום שלצדו וצפו בעדויות המופיעות במדור (כפתור עדות).

ב. חסיה בן דוב, זהבה צוקרמן וישראל אבירם היו ילדים בתקופת השואה: כיצד הם מתארים את הגירוש לגטו? _____

ג. מהם השינויים המתחוללים בחייו של ילד עם המעבר לגטו? _____

ד. מהם, לדעתכם, הקשיים הנובעים משינויים אלו? _____

3. חזרו לרחוב **הזרה לרחוב**. נועו בעזרת החץ הימני עד פינת הרחוב הקרובה, שם עומד קהל רב. היכנסו דרכו למדור **הצפיפות בגטו**.
 * למדור **הצפיפות בגטו** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר, התבוננו בתצלום שלצדו וצפו בעדויות המופיעות במדור (כפתור **עדויות**).

ב. על אילו דברים, לדעתכם, נאלצו הילדים לוותר כשעברו להתגורר עם כל בני משפחתם בחדר אחד? _____

ג. התבוננו בתצלום מספר 1 (כפתור **תצלום**) ובציור (כפתור **ציור**) המופיעים במדור ובצעו את המשימות שלצדם.

4. חזרו לרחוב **הזרה לרחוב**. נועו בעזרת החץ הימני עד קצה הרחוב. בחלון הימני העליון נראית ילדה המציירת פרפר. היכנסו דרך חלון זה למדור **על כנפי הדמיון**.

* למדור **על כנפי הדמיון** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר: מה היו, לדעתכם, הנושאים שעליהם חשבו, כתבו וציירו הילדים בגטאות? מדוע?

ב. התבוננו בציור שציירה הנערה אווה (חווה) לובובה וקראו את שירו של פול פרידמן (כפתור **ציור**) . ענו על השאלה שלצדם.

5. חזרו לרחוב **הזרה לרחוב**. לחצו על קבוצת הילדים האוחזים בידיהם כלי אוכל. זו הכניסה למדור **הרעב בגטו**.
 * למדור **הרעב בגטו** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר וצפו בעדויותיהם של ישראל אבירם ושל זהבה צוקרמן המופיעות במדור (כפתור **עדויות**) .

ב. ישראל אבירם וזהבה צוקרמן היו ילדים בתקופת השואה: כיצד הם מתארים את המצוקה שנגרמה בשל המחסור במזון? כיצד התמודדה משפחתו של ישראל אבירם עם המחסור? _____

ג. צפו בעדותו של שמואל גל (כפתור **עדויות (2)**) , קראו את הקטע מתוך ספרה של שרה פלגר-זיסקינד (כפתור **על הנייר**) וענו על השאלות שלצדם.

ד. מה היו הלבטים והקשיים הרגשיים שעמם נאלצו להתמודד הילדים בשל המחסור במזון והרעב ששלטו בגטו? _____

6. חזרו לרחוב **הזרה לרחוב**. נועו בעזרת החץ השמאלי עד החומה שבקצה הרחוב. סביב פרצה בחומה עומדים ארבעה ילדים. היכנסו דרך הפרצה למדור **ילדים מבריחים**.

* למדור **ילדים מבריחים** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר, התבוננו בתצלום שלצדו וצפו בעדויות המופיעות במדור (כפתור **עדויות**) : מדוע הפכו הילדים לגיבורי הגטו?

ב. מדוע דווקא ילדים צעירים הפכו בגטו למבריחים? _____

ג. מה, לדעתכם, היו התחושות שליוו את הילדים שעסקו בהברחת מזון אל הגטו? _____

7. חזרו לרחוב **הזרה לרחוב**. נועו בעזרת החץ הימני עד קצה הרחוב. דרך חלונות הקומה התחתונה נראים ילדים העובדים סביב מכונת תפירה. היכנסו דרך חלונות אלו למדור **עבודת ילדים**.

* למדור **עבודת ילדים** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את ההסבר וכתבו: מדוע נאלצו הילדים בגטו לעבוד? _____

ב. התבוננו בתצלומים שבמדור (כפתור **תצלום**) , בצעו את הפעילויות וענו על השאלות שלצדם.

8. חזרו לרחוב **הורה לרחוב**. נועו בעזרת החץ הימני עד קצה הרחוב. בחלון הימני העליון נראית ילדה המציירת פרפר. היכנסו דרך חלון זה למדור **על כנפי הדמיון**.

* למדור **על כנפי הדמיון** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. התבוננו בבול על-שם פיטר גינץ (כפתור **חפץ**) וקראו את ההסבר שלצדו.

ב. קראו את שירו של אברהם (אברמק) קופלוביץ', "חלום" (כפתור **שיר**) וענו על השאלות שלצדו.

ג. מהו הנושא המשותף המופיע הן בציורו של פיטר גינץ, "נוף ירח", הן בשירו של אברמק, "חלום"? מה, לדעתכם, מביא את שני הנערים לעסוק בנושא זה?

9. חזרו לרחוב **הורה לרחוב**. דרך חלונות הקומה העליונה נראים ילדים לומדים. היכנסו דרך חלונות אלו למדור **בתי ספר בגטו**.

* למדור **בתי ספר בגטו** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את עדויותיהם של יצחק רודאשבסקי, אפרים דקל ושרה זלור-אורבך (כפתור **על הנייר**) , בצעו את הפעילויות וענו על השאלות שלצדם.

ב. התבוננו בתצלום שבמדור (כפתור **תצלום**) , וקראו את ההסבר שלצדו. מדוע, לדעתכם, המשיכו היהודים לקיים בתי ספר בגטו, למרות האיסור? (תוכלו להיעזר בהסבר שבראש המדור) _____

10. חזרו לרחוב **הורה לרחוב** והתקדמו מעט בעזרת החץ הימני . בסמטה הצרה שמעבר לכביש משחקים בכדור שלושה ילדים. היכנסו דרך ציור זה למדור **משחקי ילדים**.

* למדור **משחקי ילדים** ניתן להיכנס גם באמצעות הכפתור שבתחתית הרחוב.

א. קראו את הקטע מתוך סיפורו של שלום אילתי על ילדותו בגטו קובנה (כפתור על הנייר), בצעו את המשימה וענו על השאלה שלצדו.

ב. התבוננו במשחק המונופול מגטו טרזינשטאט ובבובתה של יעל רוזנר (כפתור חפץ) וכתבו:

במה דומים המשחקים למונופול ולבובות שאתם מכירים? _____

במה הם שונים? _____

11. חזרו לרחוב שאלת סיכום
עתה, עם סיום הסיור באתר, בחרו באחד מהמקורות שהכרתם במהלכו (ציור, חפץ, שיר, תצלום, עדות על הנייר או עדות וידאו) וכתבו:

מה ניתן ללמוד מהמקור שבחרת על הילד או הילדה שלו הם שייכים? _____

מה ניתן ללמוד מהמקור שבחרת על חיי הילדים בגטאות? _____

סיכום במליאה:

עם סיום העבודה העצמית באתר ייערך דיון מסכם במליאה, שבמהלכו יציגו התלמידים את בחירותיהם ואת תשובותיהם לשאלת הסיכום אשר בדף העבודה.

בהמשך ניתן לבקש מהילדים לספר על הרשמים שלהם מהסיוור באתר וכן לשאול:

- אילו שאלות מתעוררות אצלכם בעקבות הסיוור באתר?
 - לו יכולתם להפנות שאלה לאחד הילדים שלמדתם להכיר ולו במעט במהלך הסיוור, מה הייתם רוצים לשאול ואת מי?
- (חשוב להדגיש בפני התלמידים כי לא תמיד תימצאנה תשובות לשאלותיהם, ועדיין – חשוב לשאול.)